

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

19 ianuarie 2017*

„Trimitere preliminară — Mediu — Sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în Uniunea Europeană — Directiva 2003/87/CE — Plan de monitorizare — Regulamentul (UE) nr. 601/2012 — Articolul 49 alineatul (1) și punctul 10 din anexa IV — Calcularea emisiilor instalației — Deducerea dioxidului de carbon (CO₂) transferat — Excluderea CO₂ utilizat în producerea de carbonat de calciu precipitat — Validitatea excluderii”

În cauza C-460/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), prin decizia din 26 iunie 2015, primită de Curte la 28 august 2015, în procedura

Schaefer Kalk GmbH & Co. KG

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii E. Regan, J.-C. Bonichot (raportor), A. Arabadjiev și S. Rodin, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 iunie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Schaefer Kalk GmbH & Co. KG, de S. Altenschmidt și de A. Sitzler, Rechtsanwälte;
- pentru Bundesrepublik Deutschland, de M. Fleckner, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de K. Petersen, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de E. White și de K. Herrmann, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 noiembrie 2016,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește validitatea articolului 49 alineatul (1) și a punctului 10 din anexa IV la Regulamentul (UE) nr. 601/2012 al Comisiei din 21 iunie 2012 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în conformitate cu Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2012, L 181, p. 30, rectificare în JO 2012, L 347, p. 43).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între Schaefer Kalk GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Schaefer Kalk”), pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germania), pe de altă parte, în legătură cu refuzul opus acestei societăți în privința deducerii emisiilor supuse obligației de a monitoriza dioxidul de carbon (CO₂) generat într-o instalație de calcinare a varului transferat către o instalație de producere a carbonatului de calciu precipitat (denumit în continuare „CCP”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2003/87/CE

- 3 Potrivit considerentului (5), Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO 2003, L 275, p. 32, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 78), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 (JO 2009, L 140, p. 63) (denumită în continuare „Directiva 2003/87”), are ca obiectiv aducerea unei contribuții la „îndeplinirea mai eficientă” a angajamentelor Uniunii Europene și ale statelor membre de a reduce emisiile antropice de gaze cu efect de seră „prin intermediul unei piețe europene eficiente a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră, în condițiile unei diminuări cât mai reduse a dezvoltării economice și a ocupării forței de muncă”.
- 4 În conformitate cu articolul 2 alineatul (1), Directiva 2003/87 se aplică emisiilor care provin din activitățile enumerate în anexa I la această directivă și gazelor cu efect de seră din anexa II la aceasta, printre care figurează CO₂.
- 5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

- (b) «emisii» înseamnă eliberarea în atmosferă de gaze cu efect de seră din surse aparținând unei instalații [...]

[...]

(e) «instalație» înseamnă o unitate tehnică staționară în care sunt realizate una sau mai multe dintre activitățile enumerate în anexa I și orice alte activități direct asociate care au o legătură de natură tehnică cu activitățile realizate în locul respectiv și care ar putea avea efecte asupra emisiilor și a poluării;

[...]”

- 6 Articolul 10a din Directiva menționată, intitulat „Norme comunitare tranzitorii privind alocarea de cote cu titlu gratuit”, prevede:

„(1) Până la 31 decembrie 2010, Comisia adoptă dispoziții integral armonizate de punere în aplicare pentru o alocare armonizată a cotelor menționate la alineatele (4), (5), (7) și (12) [...]

[...]

Măsurile menționate la primul paragraf stabilesc, în măsura posibilului, criteriile de referință *ex ante* la nivel comunitar pentru a se asigura că modalitățile de alocare încurajează tehnici eficiente din punctul de vedere al reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și al ameliorării randamentului energetic, ținând seama de cele mai eficiente tehnici, de produse de substituție, de procese alternative de producție, de cogenerarea cu un randament ridicat, de recuperarea gazelor reziduale în mod eficient din punct de vedere energetic, de utilizarea biomasei și de captarea și stocarea CO₂ în locurile în care există astfel de instalații, fără să se stimuleze creșterea nivelului emisiilor. Sunt interzise alocările cu titlu gratuit pentru producția de energie electrică, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 10c și a energiei electrice produse din gaze reziduale.

Pentru fiecare sector și subsector, în principiu, criteriile de referință sunt calculate mai degrabă pentru produsul finit și nu pentru materiile prime, astfel încât să se maximizeze reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și eficiența energetică pe parcursul fiecărui proces de producție din sectorul sau subsectorul în cauză.

[...]

(2) Pentru definirea principiilor de stabilire a criteriilor de referință pentru fiecare sector sau subsector, punctul de plecare îl reprezintă performanța medie a 10 % dintre cele mai eficiente instalații dintr-un sector sau subsector comunitar între 2007 și 2008. [...]

Pentru stabilirea criteriilor de referință *ex ante*, regulamentele adoptate în temeiul articolelor 14 și 15 prevăd norme armonizate de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor de gaze cu efect de seră care rezultă din procesul de producție.

[...]”

- 7 Potrivit articolului 12 alineatele (3) și (3a) din Directiva 2003/87:

„(3) Statele membre se asigură că, până la data de 30 aprilie a fiecărui an, operatorul fiecărei instalații restituie un număr de cote [...] egal cu totalul emisiilor instalației în cauză pe parcursul anului calendaristic anterior, conform verificării efectuate în conformitate cu articolul 15, și că acestea sunt ulterior anulate.

(3a) Obligația de a restitui cotele nu se aplică în ceea ce privește emisiile care, conform verificărilor, sunt captate și transportate în vederea stocării permanente într-o instalație care dispune de un permis în vigoare, în conformitate cu Directiva 2009/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 [privind stocarea geologică a dioxidului de carbon și de modificare a Directivei

85/337/CEE a Consiliului, precum și a Directivelor 2000/60/CE, 2001/80/CE, 2004/35/CE, 2006/12/CE, 2008/1/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1013/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului (JO 2009, L 140, p. 114)].”

- 8 Articolul 14 din această directivă, intitulat „Monitorizarea și raportarea emisiilor”, prevede:

„(1) Până la 31 decembrie 2011, Comisia adoptă un regulament privind monitorizarea și raportarea emisiilor și, după caz, a datelor aferente activităților enumerate în anexa I și privind monitorizarea și raportarea datelor tonă-kilometru în scopul unei puneri în aplicare în temeiul articolului 3e sau 3f, regulament care se bazează pe principiile de reglementare a monitorizării și raportării stabilite în anexa IV și precizează potențialul de încălzire globală al fiecărui gaz cu efect de seră în cadrul cerințelor privind monitorizarea și raportarea emisiilor pentru tipul respectiv de gaz.

Măsura respectivă, destinată să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 23 alineatul (3).

(2) Regulamentul menționat la alineatul (1) ține seama de datele științifice cele mai exacte și actualizate care sunt disponibile, în special de datele [Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC)], și poate include, de asemenea, dispoziții care îi obligă pe operatori să raporteze emisiile aferente producerii de bunuri fabricate de industriile mari consumatoare de energie care pot fi expuse concurenței internaționale. De asemenea, regulamentul în cauză poate să prevadă verificarea independentă a acestor informații.

Aceste cerințe pot include raportarea emisiilor provenite din producerea de energie electrică aflate sub incidența sistemului comunitar și legate de producerea unor astfel de bunuri.

(3) Statele membre se asigură că fiecare operator al unei instalații sau un operator de aeronave monitorizează și raportează autorității competente emisiile instalației în cauză produse pe parcursul fiecărui an calendaristic sau, de la 1 ianuarie 2010, ale aeronavei al cărui operator este, după încheierea anului respectiv, în conformitate cu regulamentul menționat la alineatul (1).

(4) Regulamentul menționat la alineatul (1) poate include cerințe cu privire la utilizarea unor sisteme automate și a unor formate de schimb de date pentru a armoniza comunicarea dintre operator, verificator și autoritățile competente în ceea ce privește planul de monitorizare, raportul anual privind emisiile și activitățile de verificare.”

- 9 Articolul 15 primul paragraf din directiva menționată prevede:

„Statele membre se asigură că rapoartele prezentate de operatori [...] în temeiul articolului 14 alineatul (3) sunt verificate în conformitate cu criteriile prevăzute în anexa V și cu orice norme detaliate adoptate de Comisie în conformitate cu prezentul articol și că autoritatea competentă este informată în acest sens.”

- 10 Articolul 16 din aceeași directivă prevede că statele membre sunt obligate să instituie un sistem de sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect de descurajare pentru a reprimă încălcările dispozițiilor naționale adoptate în aplicarea Directivei 2003/87.

Regulamentul nr. 601/2012

11 Considerentele (1), (5) și (13) ale Regulamentului nr. 601/2012 au următorul cuprins:

„(1) Monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră, realizate în conformitate cu cerințele armonizate prevăzute în prezentul regulament, trebuie să fie complete, coerente, transparente și precise pentru buna funcționare a schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră stabilit prin Directiva 2003/87/CE. [...]

[...]

(5) Planul de monitorizare, care stabilește o documentație detaliată, completă și transparentă cu privire la metodologia unui operator al unei instalații specifice sau a unui operator de aeronavă trebuie să constituie un element central al sistemului stabilit prin prezentul regulament. Ar trebui solicitate actualizări periodice ale planului pentru a ține seama de constatările verficatorului, dar și la inițiativa operatorului sau a operatorului de aeronave. Principala responsabilitate pentru punerea în aplicare a metodologiei de monitorizare, unele secțiuni ale acesteia fiind definite mai precis în procedurile prevăzute de prezentul regulament, trebuie să revină în continuare operatorului sau operatorului de aeronave.

[...]

(13) Pentru a elimina eventualele sincope legate de transferul de CO₂ inerent sau pur, astfel de transferuri trebuie autorizate numai în condiții foarte specifice. Aceste condiții impun ca transferul de CO₂ inerent să se facă numai către alte instalații EU-ETS, iar transferul de CO₂ pur să aibă loc numai în scopul depozitării într-un sit de stocare geologică în conformitate cu schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră a Uniunii, aceasta fiind în prezent singura formă de stocare permanentă a CO₂ acceptată în cadrul schemei Uniunii de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră. Aceste condiții nu trebuie, cu toate acestea, să excludă posibilitatea unor inovații viitoare.”

12 Articolul 5 primul paragraf din acest regulament prevede:

„Monitorizarea și raportarea trebuie să fie complete și să acopere toate emisiile de proces și de ardere provenite din totalitatea surselor de emisii și a fluxurilor de surse aferente activităților enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE și altor activități relevante incluse în temeiul articolului 24 din directiva respectivă, precum și toate gazele cu efect de seră menționate în legătură cu activitățile respective, evitându-se în același timp dubla contabilizare.”

13 Potrivit articolului 11 alineatul (1) primul paragraf din regulamentul menționat:

„Fiecare operator sau operator de aeronavă monitorizează emisiile de gaze cu efect de seră pe baza unui plan de monitorizare aprobat de către autoritatea competentă în conformitate cu articolul 12, având în vedere natura și funcționarea instalației sau a activității de aviație pentru care se aplică acesta.”

14 Articolul 20 alineatul (2) din Regulamentul nr. 601/2012 prevede că, „[a]tunci când definește procesul de monitorizare și de raportare, operatorul include cerințele specifice sectorului prevăzute în anexa IV”.

15 Articolul 49 alineatul (1) din acest regulament conține următoarele dispoziții:

„Operatorul scade din emisiile instalației orice cantitate de CO₂ care nu provine din carbonul fosil specific activităților care intră sub incidența anexei I la Directiva 2003/87/CE, care nu este emisă de instalație ci transferată de la aceasta către oricare dintre următoarele:

- (a) o instalație de captare în scopul transportării și stocării geologice pe termen lung într-un sit de stocare autorizat prin Directiva 2009/31/CE;
- (b) o rețea de transport în scopul stocării geologice pe termen lung într-un sit de stocare autorizat prin Directiva 2009/31/CE;
- (c) un sit de stocare autorizat prin Directiva 2009/31/CE în scopul stocării geologice pe termen lung.

Pentru alte tipuri de transferuri de CO₂ dintr-o instalație, nu este autorizată nicio scădere a CO₂ din emisiile instalației.”

16 Anexa IV la Regulamentul nr. 601/2012, intitulată „Metodologii de monitorizare specifice activităților asociate instalațiilor [articolul 20 alineatul (2)]”, cuprinde un punct 10 consacrat „[p]roducerii de var și calcinării dolomitei sau a magnezitei prevăzute în anexa I la Directiva 2003/87/CE”. La titlul B, referitor la „reguli de monitorizare specifice”, acest punct prevede printre altele:

„În cazul în care CO₂ este utilizat în cadrul instalației sau este transferat către o altă instalație de producere a CCP (carbonat de calciu precipitat), această cantitate de CO₂ se consideră ca fiind emisă de instalația care produce CO₂.”

Dreptul german

17 Articolul 3 din Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen (Legea privind comercializarea cotelor de emisii de gaze cu efect de seră) din 21 iulie 2011 (BGBl. I S. 1475, denumită în continuare „TEHG”) prevede:

„În sensul prezentei legi:

[...]

- 5. «Emisie» înseamnă eliberarea în atmosferă de gaze cu efect de seră generate printr-o activitate precizată în anexa 1 partea a 2-a; în conformitate cu regulamentul privind mecanismul de monitorizare [Regulamentul nr. 601/2012], transferul de gaze cu efect de seră este asimilat eliberării în atmosferă;

[...]”

18 Potrivit articolului 5 alineatul 1 din TEHG:

„Operatorul trebuie să stabilească, în conformitate cu anexa 2 partea a 2-a, cantitatea de emisii generate de activitatea sa în cursul unui an calendaristic și să raporteze autorității competente această cantitate până la data de 31 martie a anului următor.”

19 Articolul 6 din TEHG prevede:

„1. Operatorul trebuie să înainteze autorității competente, pentru fiecare perioadă de comercializare de cote, un plan de monitorizare referitor la stabilirea și la raportarea emisiilor, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1). [...]

2. Planul de monitorizare este supus autorizării. Autorizarea trebuie acordată atunci când planul de monitorizare este în conformitate cu prevederile regulamentului privind mecanismul de monitorizare [Regulamentul nr. 601/2012], ale regulamentului prevăzut la articolul 28 alineatul (2) punctul 1 și, în lipsa unor norme stabilite prin aceste două ultime regulamente, cu prevederile din anexa 2 partea a 2-a a treia teză. [...]

Litigiul principal și întrebările preliminare

20 Schaefer Kalk operează la Hahnstätten (Germania) o instalație de calcinare a varului a cărei activitate este supusă sistemului de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră.

21 În cadrul procedurii de autorizare a planului de monitorizare a instalației sale, inițiată la Deutsche Emissionshandelsstelle im Umweltbundesamt (Serviciul german de comercializare a cotelor de emisie din cadrul Oficiului Federal al Mediului, denumit în continuare „DEHSt”), Schaefer Kalk a solicitat autorizația de a deduce din cantitatea de emisii de gaze cu efect de seră, menționată în declarația de emisii, CO₂-ul transferat în scopul producerii de CCP către o instalație care nu este supusă SEQE. Schaefer Kalk apreciază că acest CO₂ transferat astfel este legat în mod chimic de CCP și că, întrucât nu a fost eliberat în atmosferă, nu ar corespunde „emisiilor” vizate la articolul 3 litera (b) din Directiva 2003/87.

22 Întrucât DEHSt a autorizat planul de monitorizare fără a se pronunța cu privire la deductibilitatea CO₂ transferat, Schaefer Kalk a formulat o reclamație în această privință, care a fost respinsă la 29 august 2013. DEHSt a considerat astfel că această deducere nu era posibilă având în vedere dispozițiile articolului 49 și ale anexei IV la Regulamentul nr. 601/2012, din care ar rezulta că numai CO₂ transferat către una dintre instalațiile de stocare geologică pe termen lung, enumerate la articolul menționat, poate fi dedusă din emisiile unei instalații supuse obligației de monitorizare și de raportare.

23 Prin intermediul acțiunii introduse la 10 septembrie 2013 la Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), Schaefer Kalk și-a menținut cererea. Aceasta a invocat nelegalitatea articolului 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și a anexei IV punctul 10 B la acesta din urmă. Schaefer Kalk apreciază că dispozițiile respective, care supun CO₂-ul legat de CCP și transferat în vederea producerii acestei substanțe obligației de a participa la SEQE, nu intră sub incidența abilitării prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2003/87.

24 Verwaltungsgericht Berlin (Tribunalul Administrativ din Berlin, Germania), având nelămuriri referitoare la validitatea dispozițiilor din Regulamentul nr. 601/2012 menționate, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Regulamentul [nr. 601/2012] este nevalid și încalcă obiectivele prevăzute de Directiva 2003/87, în condițiile în care prevede la articolul 49 alineatul (1) a doua teză că CO₂-ul care nu este transferat în sensul articolului 49 alineatul (1) primul paragraf [menționat] se consideră ca fiind emis de instalația care l-a produs?

2) Regulamentul [nr. 601/2012] este nevalid și încalcă obiectivele prevăzute de Directiva 2003/87 în condițiile în care prevede în anexa IV punctul 10 că CO₂-ul care este transferat către o altă instalație de producere a [CCP] se consideră ca fiind emis de instalația care l-a produs?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 25 Este necesar să se precizeze cu titlu preliminar că, în conformitate cu articolul 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și cu punctul 10 B din anexa IV la acesta, se consideră că CO₂-ul produs de o instalație de calcinare a varului și transferat, precum în litigiul principal, către o altă instalație în vederea producerii de CCP a fost emis de prima instalație.
- 26 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită Curții în esență să se pronunțe cu privire la validitatea acestor dispoziții în condițiile în care, întrucât includ în mod sistematic în emisiile instalațiilor de calcinare a varului CO₂-ul transferat în vederea producerii de CCP, indiferent dacă acest CO₂ este sau nu este eliberat în atmosferă, dispozițiile respective ar depăși definiția emisiilor astfel cum este reținută la articolul 3 litera (b) din Directiva 2003/87.
- 27 În această privință, trebuie să se arate că Regulamentul nr. 601/2012 a fost adoptat în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2003/87, potrivit căruia Comisia adoptă un regulament privind, printre altele, monitorizarea și raportarea emisiilor, această măsură fiind destinată să modifice elemente neesențiale ale directivei menționate prin completarea ei. În consecință, în speță, aprecierea validității dispozițiilor în discuție din acest regulament conduce la verificarea aspectului dacă Comisia, adoptând aceste dispoziții, nu a depășit limitele stabilite astfel prin Directiva 2003/87.
- 28 Potrivit considerentului (5), Directiva 2003/87 are drept obiectiv instituirea unui sistem de comercializare a cotelor de emisii de gaze cu efect de seră care să permită aducerea unei contribuții la îndeplinirea angajamentelor Uniunii și ale statelor sale membre asumate în temeiul Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice aprobată, în numele Comunității Europene, prin Decizia 2002/358/CE a Consiliului din 25 aprilie 2002 (JO 2002, L 130, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 27, p. 220), care urmărește reducerea acestor emisii în atmosferă la un nivel care să împiedice orice interferență antropică periculoasă cu sistemul climatic și al cărui obiectiv final este protecția mediului.
- 29 Logica economică în care se înscriu cotele de emisii de gaze cu efect de seră, în conformitate cu cele ce rezultă din articolul 1 din Directiva 2003/87, constă în a face astfel încât reducerile emisiilor de gaze cu efect de seră necesare atingerii unui rezultat de mediu prestabilit să se realizeze la cele mai scăzute costuri. În special permițând vânzarea cotelor alocate, acest sistem urmărește stimularea tuturor participanților la sistemul menționat să emită o cantitate de gaze cu efect de seră inferioară cotelor ce le-au fost acordate inițial, pentru ca astfel să cedeze surplusul unui alt participant care a produs o cantitate de emisii superioară cotelor alocate [a se vedea în special Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, C-127/07, EU:C:2008:728, punctul 32, precum și Hotărârea din 7 aprilie 2016, Holcim (România)/Comisia, C-556/14 P, nepublicată, EU:C:2016:207, punctele 64 și 65].
- 30 Astfel, unul dintre pilonii pe care se bazează sistemul instituit de Directiva 2003/87 este obligația operatorilor de a restitui înainte de data de 30 aprilie a anului în curs, în vederea anulării, un număr de cote de emisii de gaze cu efect de seră egal cu emisiile acestora din cursul anului calendaristic anterior (Hotărârea din 29 aprilie 2015, Nordzucker, C-148/14, EU:C:2015:287, punctul 29).
- 31 Prin urmare, este determinant pentru buna funcționare a sistemului instituit prin Directiva 2003/87 să se identifice emisiile care trebuie luate în considerare în acest scop de operatori.
- 32 Potrivit articolului 3 litera (b) din Directiva 2003/87, „emisiile” în sensul directivei respective înseamnă eliberarea în atmosferă de gaze cu efect de seră din surse aparținând unei instalații. Rezultă din însăși redactarea dispoziției menționate că emisia în sensul acesteia presupune eliberarea unor gaze cu efect de seră în atmosferă.

- 33 În această privință, este necesar să se arate că este adevărat că articolul 12 alineatul (3a) din Directiva 2003/87 prevede că nu sunt supuse obligațiilor de a restitui cotele, în anumite condiții, emisiile care sunt captate și transportate în vederea stocării geologice permanente într-o instalație care dispune de un permis în vigoare, în conformitate cu Directiva 2009/31.
- 34 Totuși și contrar argumentației prezentate de Comisie, aceasta nu înseamnă că legiuitorul Uniunii a considerat că operatorii sunt exonerati de obligația de restituire numai în cazul stocării geologice permanente.
- 35 Astfel, spre deosebire de ultimul paragraf al articolului 49 alineatul (1) din Regulamentul nr. 601/2012, care prevede că pentru alte tipuri de transferuri de CO₂ dintr-o instalație nu este autorizată nicio scădere a CO₂-ului din emisiile instalației, articolul 12 alineatul (3a) din Directiva 2003/87 nu conține o normă analogă.
- 36 Această din urmă dispoziție, care vizează astfel numai o situație specifică și care are scopul de a încuraja stocarea de gaze cu efect de seră, nu a avut nici ca obiect, nici ca efect să modifice definiția „emisiilor” în sensul articolului 3 din Directiva 2003/87 și nici, pe cale de consecință, domeniul de aplicare al directivei menționate astfel cum a fost stabilit la articolul 2 alineatul (1) din aceasta.
- 37 Prin urmare, pentru a determina dacă CO₂-ul care rezultă din activitatea de producere a varului, printr-o instalație precum cea în discuție în litigiul principal, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2003/87, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) și cu anexele I și II la aceasta, trebuie să se verifice dacă o astfel de producere conduce la o eliberare a acestui CO₂ în atmosferă.
- 38 Reiese din informațiile de care dispune Curtea, și nu se contestă, că CO₂-ul utilizat pentru producerea de CCP este legat în mod chimic de acest produs stabil. Pe de altă parte, activitățile de producere a CCP nu se numără printre cele care, în temeiul dispozițiilor coroborate ale articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2003/87 și ale anexei I la aceasta, intră în domeniul de aplicare al acestei directive.
- 39 Totuși, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care CO₂-ul produs de o instalație de producere a varului este transferat către o instalație de producere de CCP, rezultă că, în conformitate cu articolul 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și cu punctul 10 B din anexa IV la acesta, se consideră că integralitatea CO₂-ului transferat, indiferent dacă o parte a acestuia este sau nu este eliberată în atmosferă, în timpul transportului său, ca urmare a unor scurgeri, sau chiar în cadrul procesului de producție propriu-zis, a fost emisă de instalația de producere a varului în care a fost produs acest CO₂, deși acest transfer ar putea să nu provoace nicio eliberare de CO₂ în atmosferă. Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 41 din concluzii, aceste dispoziții creează o prezumție absolută în sensul că tot CO₂-ul transferat va fi eliberat în atmosferă.
- 40 Aceste dispoziții conduc astfel la concluzia că CO₂-ul transferat în asemenea împrejurări intră sub incidența noțiunii „emisii”, în sensul articolului 3 litera (b) din Directiva 2003/87, chiar dacă acesta nu ar fi, în toate cazurile, eliberat în atmosferă. Prin urmare, prin articolul 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și prin punctul 10 B din anexa IV la acesta, Comisia a extins domeniul de aplicare al noțiunii respective.
- 41 Pe de altă parte, operatorii interesați nu pot în niciun caz, ca o consecință a acestei prezumții, să deducă din emisiile totale ale instalației lor de producere a varului cantitatea de CO₂ transferată în vederea producerii de CCP, în timp ce CO₂-ul nu ar fi, în toate cazurile, eliberat în atmosferă. O asemenea imposibilitate implică faptul că cotele trebuie restituite pentru integralitatea CO₂-ului transferat în vederea producerii de CCP și nu mai pot fi vândute ca excedent, ceea ce pune în discuție sistemul de comercializare a cotelor, într-o situație care corespunde totuși obiectivului final al Directivei 2003/87 ce vizează protejarea mediului printr-o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (în ceea ce privește obiectivul Directivei 2003/87, a se vedea Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, C-127/07, EU:C:2008:728, punctul 31).

- 42 Rezultă de aici că, prin adoptarea acestor dispoziții, Comisia a modificat un element esențial al Directivei 2003/87.
- 43 Pe de altă parte, în primul rând, nu reiese că ansamblul garanțiilor care rezultă, pe de o parte, din sistemul de monitorizare și de raportare a emisiilor instituit prin Directiva 2003/87 și prin dispozițiile din Regulamentul nr. 601/2012, altele decât cele în discuție în litigiul principal, și care rezultă, pe de altă parte, din competențele de control și de verificare de care dispun autoritățile competente ale statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2015, Nordzucker, C-148/14, EU:C:2015:287, punctul 37) nu ar fi suficiente pentru a evita riscul de eludare a sistemului de comercializare a cotelor de emisie în cadrul transferurilor de gaze cu efecte de seră către o instalație, precum cea în care este produs CCP, care nu este supusă acestui sistem.
- 44 În acest context, deși dispozițiile articolului 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și ale punctului 10 B din anexa IV la acesta asigură că, în toate cazurile, CO₂-ul transferat către o instalație, precum cea în care este produs CCP, indiferent dacă este sau nu este eliberat în atmosferă, este considerat o emisie în atmosferă, o asemenea prezumție, pe lângă faptul că afectează coerența sistemului pus în aplicare în privința obiectivului Directivei 2003/87, depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.
- 45 În al doilea rând, întrucât Regulamentul nr. 601/2012 a fost adoptat în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2003/87 pentru a preciza condițiile de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, întinderea dispozițiilor acestui regulament, care sunt în discuție în prezenta cauză și care privesc numai astfel de emisii în sensul articolului 3 litera (b) din Directiva 2003/87, nu poate fi afectată de alte dispoziții ale directivei menționate referitoare la producerea de CO₂ și luate în considerare în special pentru instituirea „criteriilor de referință *ex ante*” vizate la articolul 10a din aceeași directivă.
- 46 Această întindere nu poate fi afectată în mai mare măsură și pentru același motiv de cerința care revine Comisiei, potrivit articolului 14 alineatul (2) din Directiva 2003/87, de a lua în considerare, în elaborarea Regulamentului nr. 601/2012, datele științifice cele mai exacte și actualizate care sunt disponibile. În această privință, presupunând chiar că datele cele mai recente furnizate de GIEC au determinat Comisia să adopte, în mod întemeiat, o abordare mai strictă a transferurilor de CO₂ și să impute, în consecință, în măsura posibilului, emisiile de gaze cu efect de seră la sursa acestora, o astfel de imputare poate fi însă admisă, în orice caz, numai în limitele stabilite prin Directiva 2003/87, astfel cum au fost amintite la punctul 27 din prezenta hotărâre.
- 47 În al treilea rând, deși este adevărat că, în sistemul de comercializare a cotelor de gaze cu efect de seră, obiectivul principal este acela de a reduce în mod substanțial emisiile de astfel de gaze, unul dintre obiectivele sale secundare este menținerea integrității pieței interne și a condițiilor de concurență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 martie 2012, Comisia/Estonia, C-505/09 P, EU:C:2012:179, punctul 79, precum și Hotărârea din 22 iunie 2016, DK Recycling und Roheisen/Comisia, C-540/14 P, EU:C:2016:469, punctele 49 și 50). Totuși, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 49 din concluzii, există o diferență obiectivă între un operator care eliberează în atmosferă gaze cu efect de seră și un operator care evită astfel de emisii prin transformarea chimică a CO₂-ului produs într-o substanță chimică nouă și stabilă în care este legat. Prin urmare, în sistemul de comercializare a cotelor de gaze cu efect de seră, deși o astfel de diferență are ca efect să permită acestui din urmă operator să dețină mai multe cote decât primul, nu se poate considera, ca urmare a acestui simplu fapt, că diferența respectivă denaturează concurența dintre cei doi operatori.
- 48 Rezultă din tot ceea ce precedă că, întrucât a modificat un element esențial al Directivei 2003/87 prin adoptarea dispozițiilor articolului 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și ale punctului 10 B din anexa IV la acesta, Comisia a depășit limitele stabilite prin articolul 14 alineatul (1) din această directivă.

- 49 În consecință, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că dispozițiile articolului 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 601/2012 și ale punctului 10 B din anexa IV la acest regulament, în condițiile în care includ în mod sistematic în emisiile instalației de calcinare a varului CO₂-ul transferat către o altă instalație în vederea producerii de CCP, indiferent dacă acest CO₂ este sau nu este eliberat în atmosferă, sunt nevalide.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Dispozițiile articolului 49 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul (UE) nr. 601/2012 al Comisiei din 21 iunie 2012 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în conformitate cu Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului și ale punctului 10 B din anexa IV la acest regulament, în condițiile în care includ în mod sistematic în emisiile instalației de calcinare a varului dioxidul de carbon (CO₂) transferat către o altă instalație în vederea producerii de carbonat de calciu precipitat, indiferent dacă acest dioxid de carbon este sau nu este eliberat în atmosferă, sunt nevalide.

Semnături